

St. Bezoekerscentrum klooster Yesse Ontwikkelplan

2020 - 2024

Vooraf:

Dit document is bedoeld als een nog nader te ontwikkelen idee over hoe het bezoekerscentrum zich in de toekomst zou kunnen ontwikkelen. Uitgangspunt, en duidelijk is, dat het huidige onderkomen niet meer aan de behoefte en eisen voldoet die we oorspronkelijk hadden gesteld. Dat ging uit van kleinschalig, met als achtergrond geen idee te hebben van hoe de belangstelling zou zijn voor het weinige dat we toen konden laten zien. 13 jaar bezoekerscentrum, ruim 9 jaar Stichting BCY met diverse ontwikkelde activiteiten en inmiddels 5 x bodemonderzoek verder, is dit niet meer houdbaar. Met andere woorden: als we onze maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen, kunnen we moeilijk op deze wijze verder, en zullen er meer activiteiten en beter gepresenteerd nodig zijn. Hiervoor is zowel meer (binnen)ruimte met een meer onderbouwde inrichting en op termijn 'aangekleed' terrein gewenst of zelfs noodzakelijk. Er ligt een voorstel van bureau Dijkstra voor een nieuw bezoekerscentrum met plaats voor een 'kloostertuin' en toegang vanaf de noordzijde.

Wat willen we betekenen?

1. Informatie verzamelen en inzichtelijk bijeenbrengen, onderzoek doen en faciliteren, resultaten (laten) publiceren. (Onderzoek en studie)
2. De geschiedenis van het voormalig klooster Yesse op verschillende aansprekende manieren tot leven brengen. Dit tevens in het grotere kader van de Groninger klooster)geschiedenis. (Voorlichting / info en educatie)
3. De geschiedenis van het kloosterleven en de betekenis ervan voor ons huidige leven, parallellen, hoe de kloosterwaarden in te passen in ons tegenwoordige jachtige en ogenschijnlijk maakbare leven bespreekbaar maken en zo mogelijk te laten ervaren. (kennis delen / beleving bieden)
4. Belangstellenden laten zien hoe het landschap in en om Essen zich door de eeuwen heen heeft ontwikkeld en welke rol het klooster hierin heeft gespeeld. (landschapsgeschiedenis, invloed kloosters op onze wereld)

Doelgroepen:

Alle belangstellenden, alle leeftijden, individueel en in groepen, verenigingen, scholen, etc. primair uit de omgeving, maar 'toeristen' uiteraard welkom.

Samenwerkingspartners:

- 1 Stichting Het Groninger Landschap (HGL)
- 2 Culturele Raad Haren, commissie Historisch Platform Haren (CRH – HPH)
- 3 Groninger Instituut Archeologie (GIA), andere Uni-faculiteiten
- 4 Erfgoedpartners
- 5 Archeologie Vereniging Noord Nederland (AWN), verzorgt kinderprogramma's:
- 6 Zusterkloosters (Aduard, Claerkamp, Ihlow, Sibculo)
- 7 Vrienden van de Martinikerk (VVM) (Project van Yesse naar Johannes, 2020)
- 8 Historische verenigingen in de omgeving
- 9 Anderen, afhankelijk van projecten

Hoe kan dit uitgewerkt worden (* = wordt al gerealiseerd, - = idee of wens)

1. Functie: 'Onderzoek en studie':

Dit deel omvat diverse zaken:

- a* Verzamelen literatuur over Yesse specifiek en aanpalend (kloosters, boerderijen, families)
- b* Eigen onderzoek deelonderwerpen, inclusief wandel- en fietsroutes
- c* Studie van studenten ondersteunen, zowel archeologie als andere studierichtingen
- d* GIA faciliteren bij bodemonderzoek en daaruit voortvloeiende activiteiten
- e* Relevante resultaten (helpen te) publiceren en verzamelen
- f (*) De verzamelde werken toegankelijk maken voor belangstellenden

Opm.: Feitelijk gebeuren al deze aspecten van deze functie momenteel al. Knelpunt is het systematiseren van alle beschikbare materialen, waardoor beperkt is, evenvindbaarheid beperkt is, de huidige plaats ervan beperkt fysieke toegankelijkheid (op de schuurzolder).

2. Functie 'Voorlichting en educatie'

A *Het Bezoekerscentrum*

- * Het bezoekerscentrum laat de geschiedenis zien van het klooster als gebouw, zowel als van de gemeenschap en van de grondgebieden. Vermeldenswaardig is hierbij het Corpusland van Yesse, dat voor een fors deel het tegenwoordige gebied De Vork omvat. Recent bodemonderzoek heeft een totaal nieuw beeld van dit gebied gegeven. Een te ontwikkelen route (wandelpad) met toegang over de kloostergracht naar de kloostertuin zou een directe fysieke verbinding tussen het centrale kloosterterrein waarop het bezoekerscentrum staat en het Vorkgebied vormen. (+ belevingsaspect).

Opm.: Wenselijk is een geleidelijke ruimere openstelling van het centrum, b.v. 2 a 3 middagen/week (do, vrij, zat), incl. verkoop koffie en thee. Een meer gevarieerde presentatie is zinvol, b.v. met touchscreen + film- of PP-presentaties, (wissel)tentoonstellingen. De basisinformatie moet aangepast worden als ook De Vork betrokken wordt, en n.a.v. de resultaten GIA. Afhankelijk van belangstelling al dan niet verder verruimen. Hiervoor is werven van vrijwilligers nodig, te beginnen onder donateurs van Yesse. Op termijn verjonging op zijn plaats, -> werving 'elders'.

- B** *Activiteitsaanbod te Yesse naast vrije openstelling:*
- a* Open Huis dagen met lezing en rondleiding
 - b* Lezingen vergelijkbaar en iets uitgebreider op afspraak voor groepen
 - c- (Aansprekende) sprekers met (aansprekende) onderwerpen in brede zin, gebeurt nu in het Clockhuis (kloosterlezing), of bij burens #3
 - d* Schoolprogramma basisschool groep 5/6 (beperkt door ruimte-onzekerheid)
 - e* Kindermiddagen + HGL (Archeologie + natuur te Yesse) (idem), kinderfeestjes
 - f- Educatief programma door AWN Noord Nederland (lessen, educatie, archeologie zien en beleven) <http://www.archeologieopschool.nl/Archeologie-zien-en-beleven> en <https://www.veldschuur.net/educatie/>
 - g- Kinderactiviteiten in De Vork (HGL, AWN)
 - h- Publieksvoorlichting De Vork
- C** *Activiteiten op locatie (elders)*
- a* Lezingen op uitnodiging van diverse groepen / organisaties
 - b- ?

3. Functie 'Kennis delen en beleving bieden'

Al langer blijkt uit vragen en opmerkingen, o.a. van donateurs, dat er behoefte bestaat aan 'zichtbaar maken van het klooster', aanleiding tot het grondradaronderzoek Essen 7 uit 2016.

Dit kan op veel manieren:

- Wandpanelen en vondsten tonen a*
- b* Verhalen vertellen, feitelijk (kennis) c*/-
- Idem op een manier die meer tot de verbeelding spreekt (beleving) d*/-
- Schoolprogramma en kinderactiviteiten + HGL (zie onder 2)
- e* Excursies: wandel- en fietsroutes (ook iswm HGL)
- f* Maquette + impressie (foto) voormalig klooster, als gedacht door GIA
- g* (Jaarlijks) Archeologiedag en Open Dag (door GIA, m.i.v. 2019)
- h* 'Van Yesse naar Johannes', manifestatie in 2020, i.s.w.m. VVM
- i- 'Doorkijkpaneel' voor het weiland

Naar aanleiding van de onderzoeksresultaten wordt gedacht aan een wandel- /struin- / belevingspad over het terrein met infobordjes op 'strategische plaatsen' (b.v. een 'Hillepad' naar Hille Coenders, bijna de laatste abdis van Yesse). De bordjes kunnen op kinderen gericht zijn, maar b.v. aanvullende info via QR of app bieden. Sinds kort is een aantal vrouwen zich aan het oriënteren, in steek is de kracht van vrouwen in het vrouwenklooster, centrale figuur waaromheen van alles vorm kan krijgen Hildegard von Bingen. De nog in te richten kloostertuin zou hier goed op kunnen aansluiten.

- a- Kruidentuin + educatieve functies
- b- Stilteruimte (klein)
- c- Studiefunctie Hildegard, maar natuurlijk ook algemeen te gebruiken
- d- Hildegard-dag, waaromheen allerlei aspecten aandacht kunnen krijgen, met aandacht voor relatie hedendaags leven

4. Landschapsontwikkeling rond Yesse (Essen)

Dit onderdeel is nieuw in het aanbod, door twee oorzaken: de bovengenoemde 'ontdekkingen' van leven / bewoning in De Vork en de steeds bredere kijk op het terrein waar het klooster 4 eeuwen lang stond. Ook op deze plek blijkt niet alleen (minstens) vanaf het begin van onze jaartelling bewoning te zijn geweest, maar ook is duidelijk dat hier niet

'zomaar een boerderijtje' heeft gestaan, maar dat het vermoedelijk een belangrijke (handels)plek is geweest. Ook van de periode na de kloostertijd wordt langzaam meer duidelijk. De geofysische ontwikkeling lijkt interessant genoeg, niet alleen van het kloosterterrein, maar het hele gebied tot aan en tot en met de (voormalige) Hunze. Dit onderdeel vergt zeker meer studie om body te krijgen, maar lijkt de moeite waard.

Omgevings- en randvoorwaarden

Het klooster Yesse heeft gestaan in een omgeving waar heden ten dage nog ongeveer 20 woningen staan. Bewoners kennen elkaar allemaal en zij delen allen (meer of minder) het belang Yesse 'op de kaart te zetten' en waarderen het initiatief tot oprichting van het Bezoekerscentrum (opening 2006). Bij diverse bijzondere situaties zijn zij altijd betrokken geweest (uitgave beide boekjes, opening BCY, bodemonderzoeken 2010 tot heden). Dit heeft draagvlak opgeleverd dat gekoesterd wordt en dat willen we graag zo houden. Bij een groter bezoekerscentrum met meer activiteiten voor grotere groepen, is een toegang via de pad naar het spoor ('land Beck') een goede optie, zeker met parkeerplaatsen. Goede communicatie ook met burens bij organiseren door 'derden' van grotere evenementen blijft belangrijk. Momenteel werken burens mee door erf en (wei)land ter beschikking te stellen, dank zij het draagvlak. Studenten GIA zullen hierin onderricht krijgen, maar het geldt voor iedereen.

Verder:

Inrichting vaste tentoonstelling verbeteren

Actiever donateurs werven (meer te bieden)

Werkgroepen (helpen) organiseren rond thema's (Hildegard, geschiedenis..)

Goede groep vrijwilligers opbouwen voor diverse taken / activiteiten

'Lespakket' voor vrijwilligers BCY maken

Bibliotheek: Ruimte + toegankelijk maken